

Kúria

végzése

Az ügy száma: Bfv.III.892/2020/8.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Márki Zoltán, a tanács elnöke

Molnár Ferencné dr., előadó bíró

Dr. Bartkó Levente, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2021. április 6.

Az ügy tárgya: költségvetési csalás büntette

Terhelt(ek): a XIV. rendű

a XVII. rendű

Első fok: Nyíregyházi Járásbíróság, 18.B.447/2014/122., ítélet,
tárgyalás, 2016. február 26.

Másodfok: Nyíregyházi Törvényszék, 1.Bf.774/2016/28., ítélet,
nyilvános ülés, 2017. április 13.

Az indítvány előterjesztője: a XIV. rendű és a XVII. rendű terhelt védője

Az indítvány iránya: a XIV. rendű és a XVII. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a költségvetési csalás büntette miatt az I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a XIV. rendű terhelt és a XVII. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Nyíregyházi Járásbíróság 18.B.447/2014/122. számú és a Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.774/2016/28. számú ítéletét a XIV. rendű és a XVII. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] A Nyíregyházi Járásbíróság a 2016. február 26. napján meghozott 18.B.447/2014/122. számú ítéletével

– a XIV. rendű terheltet bűnösnek mondta ki bünszervezetben elkövetett, jelentős vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás büntettében mint bűnsegédet [1978. évi IV. törvény 310. § (1) bekezdés, (4) bekezdés b) pont]. Ezért 2 év fegyházbüntetésre és 2 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a XIV. rendű terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható.

– a XVII. rendű terheltet bűnösnek mondta ki bünszervezetben elkövetett, jelentős vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás büntettében mint bűnsegédet [1978. évi IV. törvény 310. § (1) bekezdés, (4) bekezdés b) pont]. Ezért 2 év 8 hónap fegyházbüntetésre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a XVII. rendű terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható. Rendelkezett az eljárás során lefoglalt bűnjelek sorsáról, valamint a bűnügyi költség viseléséről.

[2] Kétirányú fellebbezés alapján eljárva a Nyíregyházi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2017. április 13. napján jogerős 1.Bf.774/2016/28. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A XIV. rendű terhelt cselekményét társtettesként elkövetett orgazdaság büntettének minősítette [1978. évi IV. törvény 326. § (1) bekezdés III. fordulat, (5) bekezdés a) pont] azzal, hogy a XIV. rendű terhelt a bűncselekményt bünszervezetben követte el. A XVII. rendű terhelt cselekményét bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettének minősítette [1978. évi IV. törvény 310. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés a) pont] azzal, hogy a XIV. rendű terhelt a bűncselekményt bünszervezetben követte el. Módosította az elsőfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség viselésére vonatkozó rendelkezést, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét a XIV. rendű és a XVII. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

[3] Az elsőfokú bíróság által megállapított és a másodfokú bíróság által kiegészített, helyesbített tényállás lényege a következő.

Magyarország ukrán-magyar határtérségében rendszeresen alakulnak bűnözői csoportok ukrán cigaretta zöldhatáron keresztül történő becsempészésére, a becsempészett cigaretta felvásárlására és tovább értékesítésére. Ezek a bűnszervezetek összehangoltan működnek. Az irányítók (vezetők) biztosítják a cigaretta megvásárlásához szükséges anyagi eszközöket (a pénzt). Tevékenységüket megtervezik és megszervezik. Abba – a végrehajtás meggyorsítása és sikeressége érdekében – alkalmanként (eseti jelleggel) bűnszervezeten kívüli figyelőket és pakolókat is bevonnak, s mindenki az általuk meghatározott feladatot látja el.

Három ilyen magyar bűnszervezet működött a jelen ügyben, amelyek a helyi piacot egymás között felosztották.

Az ukrán cigarettát egy ukrán állampolgár vezette (irányította) „csapat” szerezte meg Ukrajnában, s juttatta el a Tisza folyó ukrán oldalára.

A cigaretta Magyarországra – a Tisza folyón csónakon történő – átjuttatására (becsempészésére) a IX-X. rendű terhelt hozott létre és vezetett (irányított) erre berendezkedett bűnszervezetet. Nekik alárendelve a XII. rendű és XVII. rendű terhelt pakolókat és felügyelőket szervezett be, hozzájuk pedig eseti jelleggel csatlakozott a környéket figyelő feladatot ellátó XI. rendű és XIII. rendű terhelt, míg a XVI. rendű terhelt feladata a cigaretta Tisza folyón történő átjuttatása volt Ukrajnából Magyarországra.

A IX. rendű terhelt tartotta a kapcsolatot az ukrán állampolgár vezette „csapattal” részben telefonon, részben az Ukrajnába átutazó sógora, a XVI. rendű terhelt révén (elsőfokú ítélet 53. oldal 11. bekezdés). A X. rendű terhelt tartotta a kapcsolatot a Nemzeti Adó- és Vámhivatal pénzügyőreivel, akiknek különböző összegeket fizettek azért, hogy a csempészés zavartalan lebonyolítása érdekében meghatározott időtartamban ne menjenek és ne intézkedjenek az érintett területen.

A másik kettő bűnszervezet a már becsempészett cigaretta felvásárlását és tovább értékesítését végezte. Az egyik – felvásárlásra és értékesítésre berendezkedett – bűnszervezetet a II. rendű, az V. rendű és a VI. rendű terhelt hozta létre és vezette (irányította). Ők biztosították az anyagi eszközöket (a cigaretta megvásárlását szolgáló pénzt) és a technikai eszközöket (mobiltelefonok, szállító és egyéb eszközök). Nekik alárendelve a VII. rendű és a VIII. rendű terhelt pakolókat és figyelőket szervezett be, s ilyen feladatot maguk is végeztek. Hozzájuk eseti jelleggel csatlakozott pakolóként és szállítóként az I. rendű terhelt, a szállítást biztosítóként a III. rendű terhelt. A kirakodók irányításában, a pakolás és a szállítás biztosításában közreműködött még a XVIII. rendű terhelt. A VIII. rendű terhelt tartotta a kapcsolatot a becsempésző bűnszervezetet vezető (irányító) IX. rendű és X. rendű terhelttel.

A másik felvásárlásra és tovább értékesítésre vállalkozott bűnszervezetet a IV. rendű terhelt vezette (irányította). Neki alárendelten eseti jelleggel segítői-felügyelői feladatot végzett – a

cigaretta elrejtéséhez az ingatlanát is rendelkezésre bocsátó – XIV. rendű, valamint a XV. rendű terhelt.

A II. rendű, az V. rendű és a VI. rendű terhelt által vezetett felvásárló-értékesítő bűnszervezet tagjai 2012. október 24. előtt – mivel a IX. rendű terhelt tartotta a kapcsolatot az ukrán állampolgár „csapatával” – felvették a kapcsolatot a IX. rendű és a X. rendű terhelttel. Jelezték, hogy nagyobb mennyiségű átcsempésztett cigarettát kívánnak megvásárolni. A II. rendű terhelt megegyezett a másik magyar felvásárló-értékesítő bűnszervezetet vezető IV. rendű terhelttel is, hogy a IX. rendű és X. rendű terhelttől megvásárolt cigaretta egy részét nekik fogják tovább értékesíteni.

A II. rendű, a III. rendű, az V. rendű és a VI. rendű terhelt 2012. október 24-én 5.800.000 forintot adott össze a cigaretta megvásárlására. A IX. rendű terhelt megállapodott az ukrán állampolgárral abban, hogy az ukrán „csapat” aznap csónakkal nagy mennyiségű cigarettát szállít. Erről a IX. rendű terhelt értesítette a II-V. rendű és a VII. rendű terhelteket.

A Tisza folyó ukrán oldalán az Ukrajnába 19 óra 30 perc körül átutazó XVI. rendű terhelt kapcsolatba lépett az ukrán állampolgárral. A 120 karton cigarettát „ismeretlen társaival” csónakba pakolták, majd 2012. október 25-én 2-3 óra között két fordulóval a cigarettát átszállították a Tisza magyar oldalára. A környéken a VI. rendű, a VII. rendű, a IX. rendű, a XII. rendű, a XIII. rendű, a XVII. rendű és a XV. rendű terhelt figyelő feladatot látott el; ez elsősorban a határőrizet tagjainak, azok esetleges mozgásának a figyelését jelentette. A cigaretta kipakolásában és gépkocsiba pakolásában legalább tizenöt személy vett részt. A cigaretta vételárát a VIII. rendű terhelt adta át a X. rendű terheltnak.

A cigarettát szállító gépkocsit a VIII. rendű terhelt vezette. Mögötte haladt – az V. rendű terhelt által rendelkezésre bocsátott, előbb a II. rendű terheltnak átadott, általa megbízott – XVIII. rendű terhelt által vezetett gépkocsi. A kísérsben részt vett még felvezetőként a II. rendű és a III. rendű, valamint biztosítóként az V. rendű terhelt is.

A cigarettát a IV. rendű terhelthez kívánták leszállítani, aki azt a XIV. rendű terhelt ottani házában akarta elrejtetni. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal nyomozói 3 óra 45 perckor feltartóztatták a cigarettát szállító gépkocsit. Az abban utazó I. rendű terhelteket elfogták, két másik elkövető elmenekült. Ezt észelve a XVIII. rendű terhelt megállt a gépkocsival, és a pakolásban részt vett elkövetőkkel – hevedereket hátrahagyva – ugyancsak elmenekült.

A XVI. rendű terhelt és ismeretlen társai által – a IX-XIII. rendű és a XVII. rendű terhelt segítségével – átcsempésztett 71.980 doboz ukrán zárjeggyel ellátott cigaretta belföldi forgalmi értéke 56.072.420 forint. Jövedéki adója 34.513.690 forint, a vámteher 3.524.141 forint, az áfa 11.922.155 forint, így a vámbevétel-csökkenés összege 49.959.986 forint.

A IX-XIII. rendű, a XVI. rendű és a XVII. rendű terheltek 49.959.986 forint vagyoni hátrányt okoztak az állami költségvetésnek.

A II. rendű, az V. rendű és a VI. rendű terheltek – az I. rendű, a III. rendű, a VII. rendű, a VIII. rendű és a XVIII. rendű terheltek segítségével – 56.072.420 forint belföldi forgalmi

értékű cigarettát, költségvetési csalásból származó vámellenőrzés alól elvont terméket szereztek meg, amelynek elidegenítésében a IV. rendű, a XIV. rendű és a XV. rendű terheltek közreműködtek.

II.

[4] A bíróság jogerős, ügydöntő határozata ellen a XIV. rendű terhelte és a XVII. rendű terhelte védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt – az 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban régi Be.) 416. § (1) bekezdés a) pontját, a 416. § (1) bekezdés c) pontját, a 373. § (2) bekezdés d) és III/a) pontját megjelölve – a megtámadott határozat hatályon kívül helyezése, és az eljárás megismétlése érdekében.

[5] Indokai szerint a XIV. rendű terhelte esetében a másodfokú bíróság által kiegészített tényállás iratellenes, megalapozatlan, azt az eljárás során semmilyen bizonyíték nem támasztotta alá. Hivatkozott arra, hogy a bíróság szerint a csempészett cigaretta felvásárlására és tovább értékesítésére a IV. rendű terhelte vállalkozott, akinek segítői, neki alárendelten, eseti jelleggel a XIV. rendű terhelte és a XV. rendű terhelte volt, akik figyelői feladatot láttak el, a XIV. rendű terhelte ingatlanát is rendelkezésre bocsátotta a cigaretta elrejtéséhez. A védő álláspontja szerint a XIV. rendű terhelte terhelő vallomást tevő II. rendű terhelte nem tett ilyen tartalmú nyilatkozatot, és ez sem más terhelte, sem tanúvallomások alapján nem volt megállapítható. Az eljáró bíróság indokolási kötelezettségének nem tett eleget a vonatkozásban, hogy mire alapozva állapította meg a hivatkozott tényeket, és nem adott számot arról, hogy miért vetette el a IV. rendű terhelte azon vallomását, miszerint a szállítmányt az ő ingatlanára kellett volna szállítani.

Az indítvány szerint a XIV. rendű terhelte magatartása akkor sem merítené ki az orgazdaság törvényi tényállását, ha az lenne megállapítható, hogy valóban felajánlotta, hogy ingatlanára szállítsák további értékesítésig a csempészetből származó cigarettát. Kifejtette, hogy az orgazdaság elkövetési magatartásai közül a bíróság a III. fordulat szerinti „elidegenítésben közreműködik” elkövetését róta fel a XIV. rendű terheltek. A védő szerint a közreműködés egy tevőleges magatartás, az orgazda elősegíti, hogy az alapcselekmény elkövetője a hasznot realizálni tudja. Álláspontja szerint, ha és amennyiben a XIV. rendű terhelte valójában felajánlotta volna, hogy ingatlanára szállítsák további értékesítésig a csempészetből származó cigarettát, magatartása akkor sem lenne tényállásszerű, és nem bizonyított a haszonszerzési szándék sem.

A védő álláspontja szerint az elsőfokú bíróság abszolút eljárási szabálysértést követett el azzal, hogy nem észlelte, hogy a II. rendű és a VI. rendű terheltek között érdekellentét áll fenn, és az eljárás során ugyanaz a védő látta el védelmüket, így valójában a tárgyalást védő nélkül tartották meg.

További abszolút eljárási szabálysértésként hivatkozott a védő arra, hogy a bíróság a már kihallgatott a III. rendű terhelte távollétében tartotta meg 2014. június 30. napján a tárgyalást, és ennek során a III. rendű terhelte több terhelttársát kihallgatta. A következő tárgyalási napon ismertette ugyan a III. rendű terhelte távollétében megtartott tárgyalás jegyzőkönyvét, a felvett bizonyítás megismétlésére azonban nem került sor, mert a nyomozás során tett vallomásokat a III. rendű terhelte jelenlétében nem ismertette a bíróság. Ezért a bíróság a tárgyalást a III.

rendű terhelt távollétében úgy tartotta meg, hogy a III. rendű terhelt jelenléte kötelező lett volna [régi Be. 373. § (1) bekezdés II/d) pont].

Az indítvány szerint az eljáró bíróság indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan volt, ezáltal a régi Be. 373. § (1) bekezdés III/a) pontja szerinti feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés is megvalósult. Ugyancsak eljárási szabálysértésként jelölte meg a védő, hogy a másodfokú bíróság lényegében átírta az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást, ezáltal felülmérlegelte azt. Mindezek alapján az eljárás megismétlését kérte.

[6] A Legfőbb Ügyészség BF.902/2020/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta. Az ügyészi álláspont szerint a felülvizsgálati indítvány a XIV. rendű és a XVII. rendű terhelt esetében a tényállás megalapozottságát vitatja, és a bíróságok bizonyítékokat értékelő tevékenységét kifogásolja, amely törvényben kizárt. Az ügyész szerint az indítvány indokolási kötelezettség megsértését kifogásoló részében a Be. 870. § (3) bekezdés alapján a felülvizsgálati indítvány elbírálása mellőzésének van helye. A felülvizsgálati indítványban a II. rendű, a III. rendű és a VI. rendű terheltet esetében felhozott eljárási szabálysértések a XIV. rendű és a XVII. rendű terheltet nem érintik, ezért az ügyész álláspontja szerint az ő vonatkozásukban felülvizsgálati okot még a kifogás helytállósága esetén sem valósítanak meg, így a felülvizsgálati indítványt e részében is kizártnak tartotta. Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatokat a XIV. rendű és a XVII. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn.

[7] A XVII. rendű terhelt 2020. szeptember 30-i keltezésű beadványában észrevételként kifejtette, hogy a terhére rótt bűncselekményt nem követte el, azt az eljárás során mindvégig tagadta, mivel a cselekmény időpontjában nem tartózkodott Magyarországon, hanem Ukrajnában volt. Kifogásolta, hogy a bíróság ennek igazolására vonatkozó bizonyítási indítványait – határőrség tagjának kihallgatása, okmányszakértő bevonása, szembesítés lefolytatása – elutasította. Becsatolta az elsőfokú eljárás során is benyújtott hotelszámla és útlevelemásolatot védekezése alátámasztása érdekében.

III.

[8] A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

[9] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozattal szembeni jogi – és nem pedig ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 648. § a)-d) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[10] A felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó. A jogkövetkeztetések – így a bűnösség vagy jogi minősítés megállapításának – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható [Be. 659. § (1) bekezdés].

[11] Az indítvány a XIV. rendű terhelt esetében kifogásolta, hogy a tényállásban szereplő tények az orgazdaság büntette törvényi tényállási elemei kimerítésére nem alkalmasak, hiányzik az elkövetési magatartás, és a vagyoni haszon realizálása is.

[12] Kétségtelen, hogy a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

[13] Nem sértett azonban törvényt az eljáró bíróság, amikor a XIV. rendű terhelt bűnösségét társtettesként elkövetett orgazdaság büntetében megállapította, és törvényes a cselekmény minősítése is [1978. évi IV. törvény 326. § (1) bekezdés III. fordulat, (5) bekezdés a) pont].

[14] Az 1978. évi IV. törvény 326. § (1) bekezdése szerint, aki költségvetési csalásból származó, vámellenőrzés alól elvont, nem közösségi árut vagy jövedéki adózás alól elvont terméket, továbbá lopásból, sikkasztásból, csalásból, hűtlen kezelésből, rablásból, kifosztásból, zsarolásból, jogtalan elsajátításból vagy orgazdaságból származó dolgot vagyoni haszon végett megszerez, elrejt vagy elidegenítésében közreműködik, orgazdaságot követ el.

[15] Az orgazdaság járulékos bűncselekmény, amely egy megelőző, más tettes által elkövetett (vagyon elleni) bűncselekményt feltételez. Elkövetési tárgya olyan idegen dolog, amely a törvényi tényállásban taxatíve felsorolt alapbűncselekmény valamelyikéből származik. A „vagyoni haszon végett” történő elkövetés esetében a vagyoni haszon csak mint célzat, nem pedig mint eredmény tényállási eleme az orgazdaságnak. Megállapítható az orgazdaság akkor is, ha annak elkövetése nem az orgazda, hanem más – az alapbűncselekmény elkövetőjén kívüli – harmadik személy vagyoni haszna érdekében történik. Mivel a vagyoni haszon esetében nem eredményről van szó, épp ezért befejezett bűncselekmény valósul meg akkor is, ha az elkövető által remélt – célzott – vagyoni haszon nem következik be.

[16] Az orgazdaság a törvény szerint háromféle – egyaránt szándékos – tevékenységgel követhető el; megszerzés, elrejtés, elidegenítésben való közreműködés.

[17] Ez utóbbi elkövetési magatartás a dolog birtokosán kívüli, harmadik személynek olyan tevékenysége, mely arra szolgál, hogy a dolog másnak a rendelkezése alá kerüljön. Ilyennek tekinthető a vevő vagy az eladó felkutatása, vevő címének közlése, alku közvetítése, az elidegenítés fizikai tényének lebonyolításában való részvétel.

[18] Valójában tehát az elidegenítésben való közreműködés az elidegenítés – eladás, elcserélés stb. – önálló megvalósítását és annak minden módon való lehetővé tételét, megkönnyítését magában foglalja. Ezt a fordulatot valósítja meg a dolognak csomagolás, kijavítás, feldolgozás útján történő kelendőbbé tétele éppúgy, mint a dolognak az értékesítés helyére szállítása. Mindazok, akik az elidegenítésben közreműködnek, társtettesek.

[19] Aki a maga részére szerzi meg a dolgot, nem az elidegenítésben való közreműködés miatt, hanem megszerzés címén felel.

[20] Az irányadó tényállás a XIV. rendű terheltet érintően egyértelműen rögzíti a következőket.

– A (másik) felvásárlásra és tovább értékesítésre vállalkozott bűnszervezetet a IV. rendű terhelt vezette, irányította. Neki alárendelten, eseti jelleggel segítő, figyelői feladatot végzett a cigaretta elrejtéséhez az ingatlanát is rendelkezésre bocsátó XIV. rendű, valamint a XV. rendű terhelt.

– A 2012. október 24-i történésekkel kapcsolatban tartalmazza, hogy az első bűnelkövetői csoport – amelyet a II. rendű terhelt szervezett és vezetett – a csempésztett cigarettának egy részét kívánta szállítani, ahol előzetes megbeszélésnek megfelelően a IV. rendű terhelt által vezetett csoport részére az átadásra került volna, és ezt a cigarettát a XIV. rendű terhelt tulajdonában lévő ingatlanon kívánták tárolni, elrejtteni, amíg az további értékesítésre nem kerül.

– A II. rendű, az V. rendű és a VI. rendű terheltek – az I. rendű, a III. rendű, a VII. rendű, a VIII. rendű és a XVIII. rendű terheltek segítségével – 56.072.420 forint belföldi forgalmi értékű cigarettát, költségvetési csalásból származó, vámellenőrzés alól elvont terméket szereztek meg, melynek elidegenítésében a IV. rendű, a XIV. rendű és a XV. rendű terhelt közreműködött.

[21] Mindezekből kitűnően a XIV. rendű terhelt cselekvősége – a második számú bűnszervezet tagjaként – olyan tevékenységben nyilvánult meg, amely annak lehetővé tételét, megkönnyítését szolgálta, hogy a vámellenőrzés alól elvont cigaretta piacra kerülését, vásárlókhoz való eljuttatását elősegítse, megkönnyítse. E magatartása pedig alkalmas az orgazdaság bűncselekménye III. fordulata szerinti elkövetési magatartás, vagyis az elidegenítésben való közreműködés megállapítására.

[22] Nem sértett törvényt tehát az eljáró bíróság, amikor a XIV. rendű terhelt bűnösségét társtettesként elkövetett orgazdaság büntetőjében megállapította [1978. évi IV. törvény 326. § (1) bekezdés III. fordulat, (5) bekezdés a) pont], törvényes a cselekmény minősítése és az alkalmazandó törvény megválasztása is.

[23] Az indítvány hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság abszolút eljárási szabálysértést követett el azáltal, hogy nem észlelte, hogy a II. rendű terhelt és a VI. rendű terhelt között érdekellentét áll fenn, ennek ellenére védelmüket ugyanaz a védő látta el az eljárás során. Kifogásolta azt is, hogy az eljáró bíróság a már kihallgatott a III. rendű terhelt távollétében tartotta meg 2014. június 30. napján a tárgyalást, amelyen a III. rendű terhelt több terhelttársát kihallgatta.

[24] A Kúria előrebocsátja a következőket.

[25] A Be. 868. § (1) bekezdése szerint e törvény rendelkezéseit – a 868. §-ban és 876. §-ban meghatározott eltérésekkel – a hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásokban is alkalmazni kell.

[26] A Be. 659. § (2) bekezdése kimondja, hogy a felülvizsgálati indítványt – a (3), (4) bekezdésben meghatározott kivétellel – a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni.

[27] A Be. 870. § (1) bekezdése szerint az e törvény hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásban az ezt megelőzően, a korábbi jogszabály szerint végzett eljárási cselekmény akkor is érvényes, ha ezt e törvény másképp szabályozza.

[28] A Be. 649. § (2) bekezdése taxatívra felsorolja azon eljárási szabálysértéseket, amelyek felülvizsgálat alapjául szolgálhatnak.

[29] E szerint felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen akkor van helye, ha a bíróság a határozatát

d) a 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg.

[30] A Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában megjelölt eljárási szabálysértés az, ha a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek jelenléte a törvény értelmében kötelező. E rendelkezés a régi Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában írt felülvizsgálati okkal, illetve a régi Be. 373. § (1) bekezdés II/d) pontja szerinti abszolút eljárási szabálysértésnek megfelelő okkal egyező.

[31] Tehát a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor hatályos Be. szerinti eljárásjogi helyzet változatlan.

[32] Ami a III. rendű terhelt esetében kifogásolt, 2014. június 30-i tárgyalásról való távollétére, továbbá a II. rendű és a VI. rendű terhelt közötti érdekellentét fennálltára történő hivatkozást illeti – miként arra a Legfőbb Ügyészég átiratában helyesen utalt –, a felülvizsgálat az erre alapul szolgáló bármely ok esetén is csak arra a terheltre nézve folytatható le, akinek javára vagy terhére a felülvizsgálati indítványt az arra jogosultak benyújtották (EBH 2013.B.II.).

[33] Másképpen szólva a Kúria az eljárási szabálysértések kapcsán is csak azokra a terheltekre vonatkozóan bírálhatja felül a megtámadott határozatokat, akik terhére vagy javára a felülvizsgálati indítványt előterjesztették, ezért az indítványozó (védő) csak olyan felülvizsgálati okra hivatkozhat, amely saját védencét érinti (BH 2016.170.).

[34] Annak vizsgálatára tehát, hogy sérültek-e más terheltek – így a védő által megjelölt II. rendű, III. rendű és VI. rendű terhelt – eljárási jogai, kizárólag az erre jogosultak által, az ő

érdekükben előterjesztett felülvizsgálati indítvány alapján kerülhetne sor; így ezzel érdemben a Kúria nem foglalkozott.

[35] A felülvizsgálati indítvánnyal érintett XIV. rendű és XVII. rendű terhelt esetében a Kúria a Be. 659. § (6) bekezdéséből következően az eljárási szabályok megtartását hivatalból vizsgálta, ugyanis a Kúria a megtámadott határozatot a Be. 659. § (6) bekezdése alapján, a 649. § (2) bekezdése szerinti (eljárási) okból akkor is felülbírálja, ha az indítványt nem emiatt nyújtották be.

[36] Az eljárás során a XIV. rendű és a XVII. rendű terhelt érdekében ugyanaz a védő járt el, az érdekellentét vizsgálata tehát a felülvizsgálattal érintett terheltek esetében szükséges, és hivatalból vizsgálandó.

[37] Kétségtelen, hogy több terhelt érdekében ugyanaz a védő akkor járhat el, ha a terheltek érdekei nem ellentétesek [régi Be. 44. § (4) bekezdés, Be. 43. § (2) bekezdés].

[38] Nem lehet védő, akinek az érdeke a terheltével ellentétes [régi Be. 45. § (1) bekezdés c) pont II. fordulat], illetve több terhelt érdekében eljáró védőt az eljárásból ki kell zárni, ha a terheltek között érdekellentét áll fenn [régi Be. 45. § (2) bekezdés második mondat, Be. 43. § (2) bekezdés].

[39] A terheltek érdekei az eljárás során nem feltétlenül esnek egybe, s a legkülönbébb okokból ellentétesek lehetnek. Az ellentét fakadhat a védekezés módjából (hallgatás, tagadás, beismerés, vagy ezek változata), a felrótt bűncselekmény elkövetésében betöltött szerepéből, a részvétel módjából, az egyes terheltek ellen folytatott eljárással kapcsolatos más okból, de származhat az adott eljárásból kívüli okból is (EBH 2004.1114., BH 2009.200., BJD 1689., BJD 3494.).

[40] Az adott eljárásból fakadó ellentéteket a terheltek védekezése, illetőleg vallomása juttatja kifejezésre. Amennyiben a terheltek vallomásaiban megjelenő ellentét gyengíti az egyik vagy másik, vagy éppen valamennyi érintett terhelt védekezésének hatékonyságát, az már olyan súlyú ellentét, amely kizárja, hogy védelmüket ugyanaz a védő lássa el.

[41] Az iratokból kitűnően a felülvizsgálattal érintett XIV. rendű és XVII. rendű terhelt esetében ilyen ok nem merült fel.

[42] A XIV. rendű terhelt a nyomozás során nem tett vallomást, illetőleg a bűncselekmény elkövetését tagadta (nyomozati irat 2013-2018. oldal). A XVII. rendű terhelt a nyomozás során nem tett vallomást, a terhére rótt cselekmény elkövetését tagadta (nyomozati irat 2095-2104. oldal).

[43] Megállapítható az is, hogy az elsőfokú tárgyalások közül a 2014. szeptember 15. napján megtartott tárgyaláson a XIV. rendű és a XVII. rendű terhelt védője, az ügyvéd helyett az ügyvédjelölt járt el helyettes védőként (Nyíregyházi Járásbíróság 18.B.447/2015/49. számú tárgyalási jegyzőkönyv).

Az ügyvédjelölt ugyanakkor az eljárás során helyettes védőként az V. rendű terhelt védelmében is eljárta a 2015. szeptember 23. napján megtartott tárgyaláson (Nyíregyházi Járásbíróság 18.B.447/2015/86. számú tárgyalási jegyzőkönyv).

[44] A XIV. rendű, a XVII. rendű terhelt és az V. rendű terhelt védekezésének tartalmát összevetve megállapítható, hogy az V. rendű terhelt kezdetben nem tett vallomást, később beismerő vallomást tett több terheltre kiterjedően, vallomása azonban nem érintette a XIV. rendű és a XVII. rendű terhelt cselekvőségét (nyomozati iratok 1617-1624.; 1639-1640.; 1643-1644.; 1647-1656. oldal).

[45] Érdekellentét tehát a helyettes védő eljárása kapcsán sem merült fel.

[46] Az indítvány hivatkozott arra, hogy az eljáró bíróság indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

[47] A régi Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja a – régi Be. 373. § (1) bekezdés III/a) pontja alapján – lehetővé tette a felülvizsgálatot, ha a bíróság indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

[48] A Be. 649. §-ában hivatkozott, a Be. 608. § (1) bekezdése szerinti okok között azonban a felülvizsgálatot megalapozó eljárási szabálysértések között az indokolási kötelezettség felülbírálatra alkalmatlanságot eredményező megsértése már nem szerepel.

[49] A Be. 649. § (2) bekezdése a Be. 608. § (1) bekezdésében fel nem sorolt – relatív – eljárási szabálysértések esetén pedig nem teszi lehetővé a felülvizsgálatot.

[50] Mindezekből következően az indokolási kötelezettség mikénti teljesítésére vonatkozó részében a Kúria a felülvizsgálati indítvány elbírálását szintén mellőzte.

[51] Az indítvány kifogásolta a másodfokú bíróság által kiegészített tényállás megalapozottságát, hivatkozott arra, hogy a tényállás a felülvizsgálattal érintett terheltek cselekvősége szempontjából iratellenes, azt semmilyen bizonyíték nem támasztja alá. Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság teljes egészében átírta a tényállást, ezáltal felülmérlegelte a bizonyítékokat. A XVII. rendű terhelt észrevételében a védekezését alátámasztó bizonyítékok figyelmen kívül hagyását, és bizonyítási indítványai elutasítását sérelmezte.

[52] A Be. 659. § (1) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[53] Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a – minősítéssel kapcsolatos vagy más büntető anyagi jogszabály sérelme nélkül – kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

[54] Következésképp a jogerős ítéleti tényállás támadása az eljáró bíróság mérlegelési tevékenységének kifogásolásán keresztül felülvizsgálati eljárásban eredményre nem vezethet.

[55] A Kúria a Be. 649. § (2) bekezdése szerinti olyan további felülvizsgálati okot, melynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles, nem észlelt.

IV.

[56] Ekként a Kúria a XIV. rendű terhelt és a XVII. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a megtámadott határozatot a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdése alapján a XIV. rendű és a XVII. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

[57] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[58] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételtelen előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételtelen előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2021. április 6.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Molnár Ferencné dr. s.k. előadó bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő

BÉ